

УДК 378.6:656.2.071.1:005.3(043.3/5)

Р.В. СУЩЕНКО,

*кандидат наук з державного управління, доцент кафедри
транспортних технологій Запорізького національного технічного університету*

ФОРСАЙТ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ – ВЕКТОР ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРА ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

У статті розкрито, як глобалізація та інформаційна революція формують потребу в єдиних правилах життєоблаштування, спонукають до міжкультурних комунікацій, до зміни й радикальної модернізації змісту професійної освіти, до боротьби проти псевдокультури й формування ціннісної управлінської культури інженерної еліти як складової професіоналізму.

Ключові слова: управлінська культура, професіоналізм, вища освіта, інженер, професійна підготовка.

Постановка проблеми. В умовах мінливої економіки, нестабільності, поглиблення розриву з передовими системами професійної освіти під впливом негативних тенденцій її розвитку необхідно здійснювати прогнозування або уточнення стану теперішнього й навколишнього середовища, від якого відбуваються особливі зміни у вищій освіті.

Сучасні університети, прогнозуючи професійну підготовку кадрів, змушені орієнтуватися не тільки на власні інтереси, але й на тенденції суспільного розвитку, на суперечності й негаразди. Зупинимось лише на деяких, але основних викликах часу.

Аналіз останніх досліджень. Інтеграція світової економіки викликає перетікання капіталів, кваліфікованої робочої сили та інтелекту націй з відсталих країн до передових, що для перших має негативні наслідки:

– людські спільноти збіднюються, деградують, зростає вплив злочинних організацій, криміналізується влада, держави втрачають суверенітет, а громадяни – права людини, зростає масове безробіття; представники злочинного світу через вибори йдуть до влади; життя людини стає ще більш небезпечнішим;

– підрив безпеки людини в усіх її формах, в тому числі у формі використання інформаційної та психотронної зброї й засобів впливу на людей;

– ідеологічний диктат та ідеологічне насильство над людиною через вплив засобів масової інформації, які носять убивчий характер;

– захоплення влади, її монополізація й приватизація «легальними шляхами» – через вибори (з'явився небачений досі феномен «престолонаслідування» виборчої влади) [1, с. 35].

Відомий дослідник політико-цивілізаційних процесів глобалізації доводить, що пріоритет техносферних процесів простежується в «руйнації базових культурних цінностей полікультурного ландшафту світу, зміщенні культурних відносин технологічними та поширенні антикультури, руйнації традиційних соціальних інститутів, у кризі модерної моделі держави – нації та пов'язаних з нею механізмів соціального регулювання і соціального захисту людини. А звідси й бурхливий потік асоціалізації, що загрожує втратою людського в людині. Підриваються цінності свободи людини, є загроза перетворити її ... на елемент мегамашини, на робота» [9, с. 137].

Це вимагає перегляду традиційних уявлень про професійну підготовку інженерної еліти України, реалізації випереджальних технологій розвитку професіоналізму інженерів залізничного транспорту.

Важливою сутнісною характеристикою інженера залізничного транспорту, складовою його професійної підготовки, показником рівня сформованості професіоналізму є управлінська культура, яка генетично пов'язана з гармонією людських і виробничих відносин, з духовними цінностями.

Вчені (В. Андрущенко, Г. Атаманчук, Л. Батліна, О. Білорус, А. Гуцал, В. Казначеев, К. Корсак, В. Кремень, Ю. Осипов, Ю. Павленко, Л. Сохань та ін.) стверджують, що некерована або егоїстично керована глобалізація неминуче призведе до глобального «технократичного управління світом», до кінця його гуманістичної людської історії й початку технотропної історії світу, де людині в умовах технотронного поневолення буде приділена другорядна роль. Зазначене може викликати незворотні негативні зміни в розвитку людства. «Це буде розвиток не для людини як вищої цінності, а проти людини» [9, с. 27–28]. Подолати цю глобальну катастрофу можна лише за рахунок переорієнтації всього суспільства на рейки людського виміру.

Формулювання мети. Мета статті – розглянути прогнозування особливостей формування управлінської культури інженера залізничного транспорту майбутнього, якого вже сьогодні науковці професійної педагогіки називають системним інженером.

Виклад основного матеріалу. Методологія «форсайт» – це «сукупність інструментів, які дають можливість не вгадувати проблеми майбутнього, а ставити мету у вигляді бажаного очікуваного результату, визначати необхідні сьогоднішні стани. Це активний прогноз, який включає елементи впливу на майбутнє з урахуванням ресурсів, які є і необхідні для розвитку. Використання цієї технології або її елементів у сфері професійної освіти дає можливість обґрунтувати прогноз розвитку університету та запобігти непередбачуваним результатам» [8, с. 27–28].

Управлінська культура була і залишається системною соціально-професійною якістю, яка характеризується включенням інженера залізничного транспорту в суспільні відносини, це його професійна зрілість з наявністю цілого, єдиного комплексу культур: від комунікативно-інформаційної – до управлінської. Тому практичним завданням кожної особистості інженера має бути цілеспрямований саморозвиток вміння професійно мислити на рівні управлінських рішень і дій, вибудовувати своє життя самостійно згідно зі своїм покликанням, життя, в якому було б усе, що справді необхідно – багатство, щастя, сім'я і праця, яка приносить людині як матеріальний добробут, визнання, так і насолоду від самого життя, особливо від радісного професійного спілкування з близькими людьми та колегами.

Той, хто прагне професійної зрілості, зобов'язаний знати добре три речі: себе самого, свою справу і людей, з якими він покликаний працювати, постійно вивчаючи, в чому їхня сила і в чому слабкість, які їхні справжні мотиви поведінки, на кого можна покладатися в крайньому випадку, а на кого не можна за будь-яких умов. Це і є управлінська культура...

«Новоспечений» інженер має цікавитися, яких доцільних креативних дій і виробничих ініціатив можна чекати від кожного, з ким працює, як він сам впливає на оточення, на активні та продуктивні інженерні дії. Саме від цього в перші дні самостійної професійної діяльності буде залежати майбутня професійна доля кожного інженера залізничного транспорту».

Для нас особливе значення мала в порівняльній характеристиці наявності саме таких уявлень інженерів і викладачів про необхідність управлінської культури, їхня чутливість до постійно оновлюваних тенденцій суспільного життя інженера, здатність до адекватного розуміння своєї ролі в коригуванні професійної діяльності, бажання використовувати нові підходи до роботи, до інноваційних технологій, розуміння значення суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин і суб'єкт-суб'єктної взаємодії, селективність уваги та способи її привернення до творення власної інформації, обґрунтування актуальності інформації, співвіднесення запропонованої інформації з власними установками і цінностями, виділення новизни чи нових, неочікуваних аспектів, нестандартні способи повідомлення інформації (оціночне, рефлексивне, емпатичне); уявлення про стилі спілкування («керівник», «старший товариш», «мотиватор») тощо.

Взаємодіючи з іншими співробітниками, інженер залізничного транспорту, у якого сформована управлінська культура, наче стає на їхнє місце, бачить себе їхніми очима, розуміє їх та прагне, щоб і його розуміли, оскільки кожен постає в колективі, в групі і як суб'єкт, і як джерело розуміння, виступає або як пасивний співробітник, або має свої інноваційні плани, відчувши душею щось нове і для всіх перспективне стає натхненником своєї й колективної творчості, розраховуючи на підтримку. Отримати її допомагає управлінська культура. Для цього необхідно, щоб і предмет творчості був таким, щоб сприяв створенню чогось нового, що об'єднує в конкретних умовах професійної інженерної діяльності. Далі виникають цілі, мрії, плани, прагнення до самоствердження в колективі, орієнтованість на краще майбутнє. Управлінська культура інженера виявляється не в яскраво вираженому «керуванні» чи вказівках, а в повазі й і зацікавленості кожним. Це вже нехай маленький, але початок щось робити краще, ніж було до цього, разом. Потім, за умови виявлення інженером управлінської культури, відбувається те, що ми називаємо у своєму дослідженні «все відбувається легко і успішно, але управління не помітно».

Так народжується здатність до колективної творчості, реалізація самих себе в умовах покращення робочої атмосфери й інженерних справ.

Отже, управлінська культура – це якість дуже розумної, приємної й цікавої людини. Вона визначає стиль всього життя майбутнього інженера, його потреб, інтересів і мотивів інженерної діяльності.

Втім концептуальними пріоритетами сучасної системи професійної підготовки інженерів залізничного транспорту, на жаль, залишаються ще тільки оцінки в атестатах і дипломах випускників, які свідчать в основному про якісне засвоєння знань, умінь і навичок з набутої спеціальності, але не завжди свідчать про їхнє ставлення до людей і професійну відповідальність та моральність.

Звідси висновок: реформування усієї системи професійної освіти в умовах тенденцій суспільного розвитку має бути спрямоване на педагогізацію професійної підготовки випускників технічних ВНЗ, зокрема інженерних кадрів до нових умов життя. Це означає, що сучасна професійна педагогіка як наука, виходячи з характеристики основних проблем цивілізації, основних тенденцій суспільного розвитку, покликана позитивно впливати у новому суспільстві на всі сфери життєдіяльності людства, людини, суспільства, на прискорення переходу від індустріальних до науково-інформаційних технологій [6, с. 8–9].

На думку педагога-миротворця Є. Нордланд, «перспективи будь-якого суспільства значною мірою пов'язані із освітою та вихованням, та випереджаються ними» [7, с. 16].

Погоджуючись з усіма дослідниками, які на перший план висувують реалізацію основного запиту сучасної доби – пошук шляхів підготовки креативного інженера, необхідно спрямовувати цей креатив на формування інженера, здатного утверджувати іншу культуру людських взаємин на залізничному транспорті, здійснюючи одночасно прорив у розвитку залізничної галузі та прискоренні переходу культури виробничих відносин у практичну площину на найближчий період.

Слід зазначити, що існуюче сьогодні університетське середовище демонструє безліч соціальних втрат, недостатньо сприяє тому, щоб кожен майбутній інженер міг досягнути особливості власної особистості, мати можливість довідатися про самого себе, дізнатися про шляхи руху до своїх перспективних досягнень, створити і захистити, навчаючись в університеті, свою особистісно-професійну позицію, так звану «Я-концепцію свого розвитку і саморозвитку». Акцент професійної підготовки інженера переноситься із сфери особистісно-внутрішньої – в зовнішню. Студент у такій ситуації виступає не як суб'єкт, а як об'єкт професійної зрілості у змістовій, концептуальній, організаційній складовій вузівського педагогічного процесу.

Щоб майбутній інженер став суб'єктом професійного навчання, він уже на першому курсі повинен мати цілісне уявлення про мету та зміст своєї майбутньої діяльності, шляхи досягнення мети, про конкретні для кожного спеціаліста стрижневі професійно-особистісні якості, знання, уміння і навички, які були б адекватними природі цілісного розвитку майбутнього інженера залізничного транспорту.

Дослідники професійного навчання попереджають, якщо не зберегти такої цілісності й адекватності у професійній підготовці, особистість інженера формується частково, розвиваючи інтерес до наукового предмета, а не до обраної професії.

Дослідниця Л. Добровська справедливо зауважує: «У сучасному виші викладачі найчастіше вирішують власні приватні завдання, обумовлені специфікою навчальних дисциплін, що викладаються ними. Загальні цілі конкретизуються ними з урахуванням можливостей своєї навчальної дисципліни. Але потрібно відштовхуватися не від цілей окремих дисциплін, а від загальної мети до окремих (індивідуальних цілей) цілей кожного педагога, йти не від дисципліни, а від особистостей студентів, їхніх запитів, від того, що їм потрібно» [3, с. 47–48].

Не можна не погодитися з дослідницею Л. Добровською стосовно того, що проблема цілісності у підготовці майбутнього інженера стає все більш актуальною у зв'язку з новими вимогами до нього. Це передбачає наповнення процесу навчання і виховання професійним змістом, який узгоджується із найкращими надбаннями цивілізації, орієнтований на безпосередній розвиток людини й відповідає потребам її самореалізації [там само].

Пояснюється такий підхід до професійної підготовки тим, що минуле століття було часом техніки, в якому всенаростаючими досягненнями були космос, атомна енергія, радіоелектроніка, обчислювальна техніка, Інтернет та ін. Однак вони не виключили війн, міжетнічних і релігійних конфліктів, беззаконня, тероризму.

Типове моральне обличчя громадянина нашої країни того часу, що тільки-но відійшов, – потужна культурна технологічна складова і недостатня духовність. Значні технологічні досягнення (матеріальна культура, пов'язана з технічною революцією) ефективно підтримували розвиненою освітньою системою як прояв загальної культури нації, але не підвищували необхідним чином духовність людей через деградацію клімату моральності суспільства, що була більш швидкою за підняття культурного рівня.

Минуле сторіччя в нашій країні пройшло під знаком майже забуття особистісних моральних норм через відмову суспільством від такого потужного важеля впливу на особистість, особливо у початкові роки її життя, яким є моральне виховання, що базується на вікових традиціях сотень поколінь людей, які накопичили безцінний досвід правил і законів життя, взаємодії між собою і природою та сформулювали не тільки державні і соціальні закони, але й людські.

Зараз у вищих навчальних закладах у студентів значно меншою мірою загалом формують культуру, духовність окремої людини, її моральний світ, пов'язаний зі сферою ідей, поглядів, прагнень, бажань. Тому часто культура і мораль незалежні один від одного, і навіть «велика» культура не може приховати недоліки моралі людини, як і навпаки.

Високий професіоналізм інженера залізничного транспорту – це поєднання якостей, що привнесені як високою мораллю особистості, так і значним рівнем її культури.

Таким чином, щоб гармонізувати складові професіоналізму інженера залізничного транспорту та людського буття, необхідно системно й суттєво деформувати систему професійної освіти, поклавши в її основу імперативність культури і моралі.

Результатами наших попередніх досліджень доведено: там, де настає час позитивних змін у розвитку професіоналізму інженерів залізничного транспорту, завжди його важливою ознакою виступає загальна й професійна культура та управлінська зрілість, яка допомагає інженеру вчасно і безконфліктно відходити від стереотипів минулого, утверджуючи філософію нового досвіду сприйняття майбутньої професії, створюючи умови для проблемного пошуку й динаміки прогресивного професійного розвитку й особистісного саморозвитку на основі встановлення нових професійних парадигм, що спонукають по-іншому дивитися на свою спеціальність, створюючи дещо нове й цінне в інженерній діяльності, що в повсякденній роботі об'єднує колег, відкриває нові перспективи.

Ця проблема набуває особливої значущості, коли людство опиняється в глибокій кризі та шукає виходу із ситуації, що склалася.

Високий рівень культурної адаптації майбутніх фахівців забезпечує сталість і тривалість професійних можливостей, як за рахунок збільшення кількості елементів соціального і загальнокультурного досвіду, так і через поглиблення глибинних людських відносин. Пошук шляхів формування оптимальних виробничих відносин – важлива педагогічна проблема, яка потребує подальших наукових розвідок.

Але для цього необхідно вносити зміни в існуючий вузівський педагогічний процес, який має базуватися на парадигмі примата людських цінностей – природа, людина в ній, її здоров'я, культура – над технологіями, які повинні лише слугувати цьому всьому.

Людина з розвиненим самоконтролем та управлінською культурою не дозволить собі опинитися під впливом циніка або песиміста, не дозволить вона й іншому думати за себе. Така людина завжди контролюватиме свої дії і не дозволить нікому керувати собою.

Для того, щоб це стало можливим, майбутній інженер повинен мати до отримання диплому у своєму розпорядженні ретельно дібрану і добре підготовлену власну програму професійного саморозвитку, в якій чітко визначено мету, засоби організації її виконання та навички здійснення руху до мети. Для цього у ВНЗ його потрібно підготувати до того, що робити, якщо зустрічаються труднощі в процесі її (програми) втілення, за яких умов інженерна діяльність буде успішною, якщо майбутній інженер залізничного транспорту буде наділений харизматичністю і користуватиметься авторитетом серед колег та їх підтримкою; матиме чітко окреслений і обґрунтований широкий фронт змін на краще та сформовані пріоритети інженерної діяльності, механізми їх реалізації; керуватиметься в роботі не політичними, а професійними критеріями.

За таких умов, на плечі самої особистості інженера під час професійної підготовки лягає тягар розробки таких планів й управлінських рішень і дій, які з урахуванням індивідуальних здібностей та запитів його особистості дадуть змогу власними зусиллями досягти успіху як у кар'єрі, так і в особистому житті.

За результатами наукового дослідження А. Дзундзи, вміння інженера продуктивно спілкуватися, налагоджувати політичні, економічні і соціальні відносини – не тільки важлива професійна якість, але й необхідний елемент загальної культури людини. Комунікація є процесом взаємодії суспільних суб'єктів, у якому відбувається обмін інформацією, досвідом, здібностями, результатами діяльності. На думку Аристотеля, здатність до комунікації відрізняє людину від «недорозвинених у моральному розумінні істот», «тих, хто не здатний спілкуватися, не відчуває в цьому споживи, уже не є елементом держави» [2].

Сучасна конкурентна ситуація в професійному середовищі доволі жорстка і вимоглива. Низька самооцінка, брутальність у спілкуванні, скутість на перемовинах, невміння підтримати бесіду і вислухати співрозмовника – все це може зашкодити навіть дуже здібному фахівцю, надовго зіпсувати відносини в його суспільному оточенні. Комунікація – річ настільки важлива, що в багатьох великих компаніях існують підрозділи, які спеціально займаються тільки питаннями комунікативної культури.

На думку дослідниці [2], під комунікативною культурою прийнято розуміти систему загальних принципів, нормативів поведінки у сфері особистих, соціальних, розподільчих, виробничих взаємин і контактів. З точки зору комунікативної культури комунікація розглядається як сукупність зв'язків і взаємовпливів людей, які складаються в їхній спільній соціокультурній і професійній діяльності. Високий рівень комунікативної культури передбачає також сформованість системи знань про загальнолюдську і професійну мораль, її історію і практику, про відносини між людьми в процесі суспільної діяльності, що покликане регулювати, заохочувати чи обмежувати соціальну поведінку суб'єктів суспільних відносин з метою мінімізації групових протиріч, підпорядкування індивідуальних інтересів загальногруповим. Спілкування між фахівцями в професійному середовищі, якщо розуміти його як загальноприйнятий порядок соціальної поведінки, допомагає уникати професійних рекламацій або зменшити їх доступними засобами. Тому основну функцію комунікативної культури в плані соціалізації сучасних фахівців можна визначити як формування таких навичок і нормативів соціальної поведінки, що сприяють взаєморозумінню у процесі виробництва, торгівлі, розподілу, обміну матеріальними і духовними цінностями.

Комунікація є одним із головних інструментів формування соціального і професійного іміджу інженера-фахівця. У сучасному професійному просторі презентативності окремого фахівця або підприємства загалом приділяється чимале значення. Ті професійні співтовариства, у яких не дотримуються нормативів комунікативної культури, втрачають дуже багато, бо високий рівень культури спілкування прибутковий [2, с. 137–144].

Висновки. Отже, результатом оновленого концептуального підходу до професійної підготовки інженера залізничного транспорту є випускник з гармонійно розвинутими соціально-суспільними, духовно-інтелектуальними якостями і глибокою професійною підготовкою.

Останнє – не є кінцевим, сталим, а здатне змінюватися протягом життя фахівця у зв'язку зі зміною особистих запитів і неминучим прогресом технологій. Перші два компоненти (соціальні й духовні) повинні бути ґрунтовними, постійно діючими, незмінними, такими, що являють собою духовний стрижень особистості, інваріантний до різних умов її прояву. Зрозуміло, що їх досягнення потребує більш відповідальних і безпомилкових педагогічних зусиль, ніж утилітарне професійне навчання.

Таким чином, управлінська культура інженера залізничного транспорту, є, на наше переконання, джерелом вияву загальної культури і професіоналізму, загальної ерудиції, духовного багатства, соціальної відповідальності за якість інженерної діяльності, проявом творчої індивідуальності, творчих знань, інженерних дій як відображення результату постійного особистісного і професійного саморозвитку, прагнення до інноваційних професійних змін.

Формування управлінської культури не може бути реалізованим тільки простим збільшенням ресурсного кадрового й матеріального забезпечення, досягнення мети передбачає застосування нових нестандартних теоретичних підходів, спрямованих на пришвидшення переходу університетів на нову якість професійної підготовки, на позиціонування технічних ВНЗ, університетів залізничного транспорту.

Список використаних джерел

1. Білорус О.Г. Загрози, виклики та імперативи глобалізації світового розвитку / О.Г. Білорус // Наука та наукознавство. – 2001. – № 3. – С. 24–36.
2. Дзундза А. Аналіз складових процесу формування когнітивного компоненту соціо-економічної культури майбутніх фахівців / А. Дзундза // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб. наук. пр. / редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.) та ін. – Київ; Запоріжжя. – 2004. – С. 137–144.
3. Добровська Л. Формування професійної компетентності з інформаційних технологій майбутніх фахівців в умовах інтегративного підходу до освіти / Л. Добровська // Освіта і управління. – 2012. – Т. 15. – № 4. – С. 43–50.
4. Духовное возрождение человечества. – М.: б.и., 1997.
5. Клімова Г.П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу / Г.П. Клімова // Актуальні питання інноваційного розвитку: Всеукраїнська науково-практична конференція. – 2012. – № 3. – С. 90–105.
6. Кремень В. Філософія образования в XXI веке / В. Кремень // Персонал. – 2003. – С. 8–9.
7. Приоритеты современной педагогики: Мир-Экология-Сотрудничество / под ред. Э.С. Соколовой. – М., 1993. – С. 104.
8. Шевченко Л. Форсайт вищої освіти: актуальність для України / Л. Шевченко Україна: аспекти праці. – 2014. – № 3. – С. 21–27.
9. Шепелев М. Політико-цивілізаційний підхід до аналізу глобалізаційних феноменів / М. Шепелев // Соціальна психологія. – 2004. – № 4 (6). – С. 124–130.

References

1. Bilorus, O.H. *Zahrozy, vyklyky ta imperatyvy hlobalizatsii svitovoho rozvytku* [Threats, Challenges and Imperatives of globalization of the world]. *Nauka ta naukoznavstvo* [Science Journal]. 2001, no. 3, pp. 24-36. (In Ukrainian).
2. Dzundza, A. (2004). *Analiz skladovykh protsesu formuvannia kohnityvnoho komponentu sotsioekonomichnoi kul'tury majbutnikh fakhivtsiv* [The analysis of components of the process of forming the cognitive component of future specialists socioeconomic culture]. *Pedahohika i psykhologhiia formuvannia tvorchoi osobystosti: problemy i poshuky* [Pedagogy and Psychology of formation of creative personality: Problems and solutions]. Collection of research papers Ed. by T.I. Suschenko and others. Kyiv, Zaporizhzhia, pp. 137-144. (In Ukrainian).
3. Dobrov's'ka, L. (2012). *Formuvannia profesijnijj kompetentnosti z informatsijnijjkh tekhnolohij majbutnikh fakhivtsiv v umovakh intehratyvnoho pidkhdodu do osvity* [Formation of professional competence of future specialists of information technologies in terms of integrative

approach to education]. *Osvita i upravlinnia* [Education and Management]. Vol. 15, no. 4, pp. 43-50. (In Ukrainian).

4. *Duhovnoe vozrozhdenie chelovechestva* [The spiritual rebirth of humanity]. Moscow: BI. Publ. 1997. (In Russian).

5. Klimova, H.P. (2012). *Innovatsijnyj rozvytok vyschoi osvity Ukrainy: metodolohichnyj aspekt analizu* [Innovative development of higher education in Ukraine: methodological aspect of the analysis] *Aktual'ni pytannia innovatsijnoho rozvytku: Vseukrains'ka naukovo-praktychna konferentsiia*. [Actual issues of innovation development: National Scientific Conference]. No. 3, pp. 90-105. (In Ukrainian).

6. Kremen, V. *Filosofija obrazovaniya v XXI veke* [Philosophy of Education in the XXI century] Personal [Staff]. 2003, pp. 8-9. (In Russian).

7. Sokolova, E.S. (1993). *Prioritety sovremennoj pedagogiki: Mir-Jekologija-Sotrudnichestvo* [Priorities of Modern pedagogy: Peace, Ecology, Collaboration]. Moscow. 104 p. (In Russian).

8. Shevchenko, L. *Forsajt vyschoi osvity: aktual'nist' dlia Ukrainy* [Foresight of Higher Education: Challenge for Ukraine]. *Ukraina: aspekty pratsi* [Ukraine: aspects of labor]. 2014, no. 3, pp. 21-27. (In Ukrainian).

9. Shepeliev, M. *Polityko-tsyvilizatsijnyj pidkhid do analizu hlobalizatsijnykh fenomeniv* [Political and civilizational approach to analyzing globalization phenomena]. *Sotsial'na psykholohiia* [Social Psychology]. 2004, no. 4 (6). pp. 124-130. (In Ukrainian).

В статье раскрыто, как глобализация, информационная революция формируют потребность в единых правилах жизнедеятельности, ориентируют на межкультурные коммуникации, на изменения и радикальную модернизацию содержания профессионального образования, на борьбу против псевдокультуры и формирование ценностной управленческой культуры инженерной элиты как составной части ее профессионализма.

Ключевые слова: управленческая культура, профессионализм, высшее образование, инженер, профессиональная подготовка.

The article presents the scientific substantiation of the most important strategic directions of railway transport management culture in accordance with the requirements of time, demands of modern society, transition to a new level of management expertise. The factors influencing the development of top managers' professionalism in railway sector have been described (we refer not only to those executives who have profound knowledge of their profession, but have administrative competence as well). This fact requires a novel look at the existing system of training and retraining of top administrative staff employed in railway transport.

Key words: management culture, railway transportation, administrative professionalism.

Одержано 21.10.2015.